

2023

Zámek Týnec z.s. | Týnec 1, 34021 Janovice nad Úhlavou | www.zamektynec.cz

OLD & CONTEMPORARY ART

ZÁMEK TÝNEC

STARÉ A SOUČASNÉ UMĚNÍ

Zámek v Týnci u Klatov a jeho postavení v kontextu české barokní architektury

Zámek v Týnci u Klatov, postavený v letech 1704–1710 pro Maxmiliána Norberta Kolovrat-Krakovského, patří mezi **nejranější příklady vrcholně barokní rezidence v Čechách**. Velkorysá urbanistická koncepce i architektonické řešení přesvědčivě dokládají, že jeho autorem mohl být pouze špičkový architekt, obeznámený s neaktuálnějšími tendencemi zámecké architektury v Evropě.

Podrobné výzkumy a analýzy prof. Mojmíra Horyny přesvědčivě doložily, že autorem stavby mohl být jedině Giovanni Battista Alliprandi, jehož zámecké a palácové stavby (Lobkovický palác a Šternberský na Hradčanech, zámek v Liblicích ad.) tvůrčím způsobem rozvíjely prostorové experimenty vídeňského architekta Johanna Bernharda Fischera von Erlach.

Pro vysoké umělecko-historické ocenění stavby lze vymenovat hned několik zásadních důvodů:

Měřítkem i komplexním urbanisticko-architektonickým konceptem se zámek zcela vymyká z domácího českého průměru. Srovnatelně velkorysé stavby nalezneme mimo Itálii ve stejné době jen u nejspíčovějších realizací ve Vídni nebo v jiných evropsky důležitých centrech. Zámek je proto třeba považovat za architekturu středoevropského významu.

Základním kompozičním motivem zámku je oválný sál, který dynamicky vystupuje do zahrady a je pointou celé architektonické i urbanistické koncepce. Tímto motivem zámek plynule navázal na velmi aktuální proud evropské architektury, jehož kořeny lze hledat ve Francii v díle královského architekta Louis le Vau (zámky v Raincy a ve Vaux-le-Vicomte), v projek-

tech Gian Lorenza Berniniho pro dostavbu pařížského Louvru a zejména v zámecké a palácové tvorbě Johanna Bernharda Fischera von Erlach, ze které přímo vycházel i Giovanni Battista Alliprandi. Užití této dynamické koncepce není v evropském kontextu zdaleka samozřejmé a Týnec se tak řadí do skupiny experimentálních staveb, které odvážně prozkoumávaly možnosti a hranice barokní architektonické představivosti. Jeho nejbližší vídeňskou paralelou je palác Mansfeld-Fondi (Schwarzenberg), jehož stavbu započal Johann Lucas von Hildebrandt (1696) a který po roce 1716 (tedy až po stavbě v Týnci) dokončil J. B. Fischer von Erlach. Právě tato rozestavěná monumentální stavba mohla být jedním z podnětů pro hraběte Kolowrata-Krakovského pro stavbu jeho rezidence v Týnci.

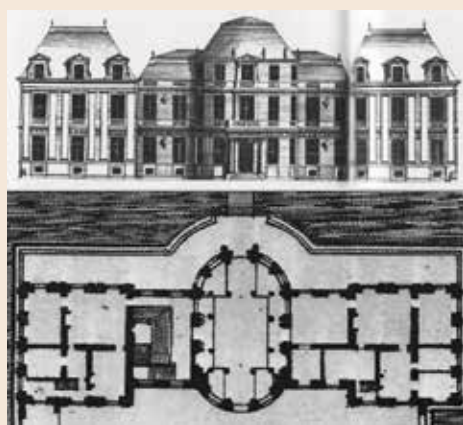
Zámek představuje jeden z prvních úspěšných pokusů o zasazení vrcholně barokní zámecké stavby do působivého krajinného rámce, který se tak stává nedílnou součástí urbanisticko-architektonické koncepce. Posazením do krajiny zámek evokuje jak vily ve Frascati u Říma (vila Aldobrandini ad.), tak opět soudobé úvahy vídeňských architektů, z nichž nejvelkorysejší je Fischerův nerealizovaný projekt Schönbrunnu.

Časným vznikem i architektonickým konceptem patří zámek v Týnci mezi stavby, které byly na počátku bouřlivého vývoje české vrcholně barokní zámecké architektury. I přes dílčí pozdně barokní úpravy si uchoval kvality, které jej jednoznačně řadí mezi nejpozoruhodnější stavby svého druhu v Čechách. Jeho docenění a důstojná obnova je proto jedním ze stěžejních úkolů památkové péče v současnosti.

doc. PhDr. Richard Biegel, Ph.D.
ředitel Ústavu pro dějiny umění FF UK v Praze

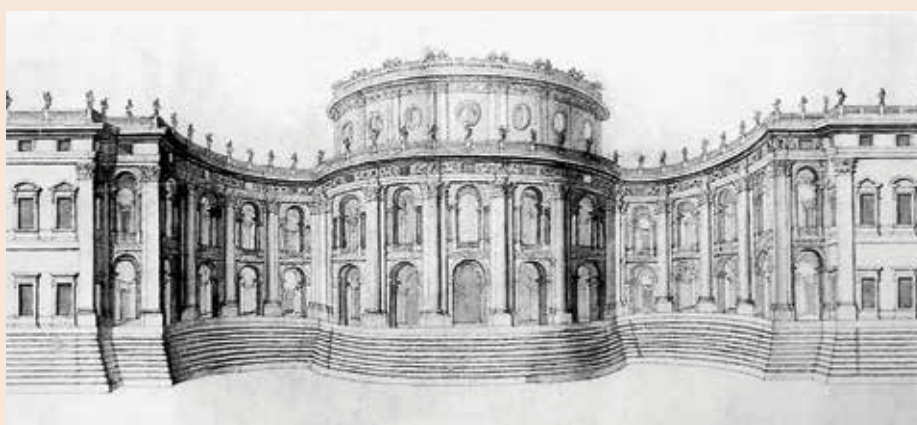
Zámek v Týnci u Klatov, Giovanni Battista Alliprandi, 1704–10 (dílní úpravy kolem 1760)

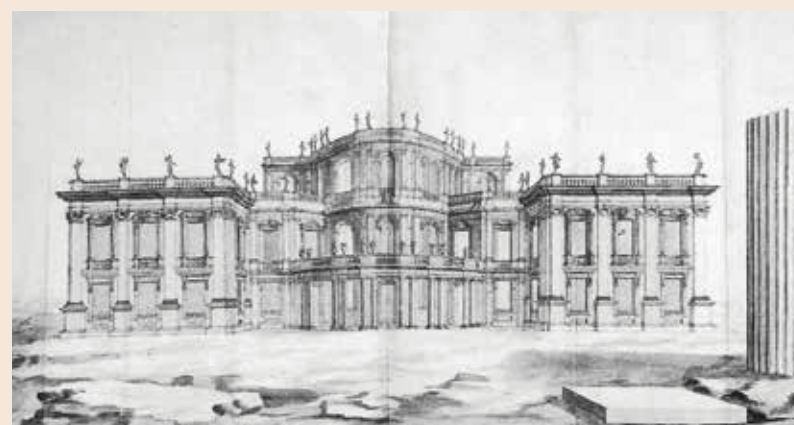
Louis Le Vau, zámek v Raincy, 1643–50

Louis Le Vau, zámek ve Vaux-le-Vicomte, 1656–59

Gian Lorenzo Bernini, první projekt dostavby Louvru, 1664

Johann Bernhard Fischer von Erlach, návrh Liechtensteinského letohrádku v Rossau u Vídni, 1688

Johann Lucas von Hildebrandt – Johann Bernhard Fischer von Erlach, palác Mansfeld-Fondi (Schwarzenberg) ve Vídni, 1696–1704, po 1716, rytina z roku 1715

Johann Lucas von Hildebrandt – Johann Bernhard Fischer von Erlach, palác Mansfeld-Fondi (Schwarzenberg) ve Vídni, 1696–1704, po 1716, rytina z roku 1719